

OPENBAAR LICHAAM
BONAIRE

Griffie ER Bonaire

Ingek.: JUN 09 2020

Volgnummer: 2020002101

Griffier: Uitr.:

Aan: Eilandsraad
D.t.k.v. Griffier
Pasanggrahan
Alhier

Ons nummer: P&A/2020004224

Datum: 9 juni 2020

Onderwerp: Toelichting

behorende bij lijst

Bestemmingsreserve 2019

Geachte leden van de Eilandsraad,

Hierbij bieden wij u aan de toelichting bij de lijst Bestemmingsreserve 2019, naar aanleiding van het resultaat over het jaar 2019.

Hoogachtend,

Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire,

de gezaghebber,

de eilandsecretaris,

Bijlage:

- Toelichting behorende bij lijst Bestemmingsreserve 2019

C.c.: Directie B&O, afd. Financiën

**Toelichting
Behorende bij lijst
Bestemmingreserve
2019**

Voorstel 1: Sportfaciliteiten (Bonaire Overheidsgebouwen -2020)

Aanleiding

In artikel 4 lid 1 van de Loterijverordening Bonaire staat opgenomen dat op loterijen, tot het aanleggen en houden waarvan de vergunning van het bestuurscollege wordt vereist, een vergunningsrecht wordt geheven van tien ten honderd van het gezamenlijk bedrag der loten. Artikel 4, lid 4 van de Loterijverordening Bonaire schrijft voor dat de opbrengst van het vergunningsrecht ter beschikking wordt gesteld aan Bonaire Overheidsgebouwen N.V.

Doel

Het in stand houden, beheren en opknappen van de sportaccommodaties in het openbaar lichaam Bonaire.

Resultaten

Duurzame sportbeoefening op het eiland.

Kosten

\$ 430,000.--

Tijdspad(planning)

2020

Voorstel 2: Veiligheidsmaatregelen installaties op de luchthaven (Oil Trading Bonaire)

Aanleiding

De kerosinetanks op de luchthaven, 2 grote verticale tanks en 2 kleinere horizontale tanks, zijn geïnspecteerd en waar nodig gerepareerd. Van de grote tanks is er slechts één in gebruik (de westelijke). ILT heeft het gebruik van de andere tank verboden vanwege het ontbreken van bluscapaciteit. Het risico is daardoor gereduceerd.

Er is bij de tanks in het geheel geen blus- of koelwater beschikbaar om een brand te kunnen bestrijden. De blusleiding die op de tanks zit loopt onder de weg door naar de steiger en eindigt daar in het niets. Voordat daar bij een brand een eventuele blusboot is aangesloten is het waarschijnlijk al niet meer nodig.

Handhaving door de ILT is op dit moment met name gericht op het op orde krijgen van koel- en bluscapaciteit.

De interim-CEO van OTB heeft na overleg met alle betrokken samenwerkingspartners een plan van aanpak gemaakt om zowel de brandveiligheid van de installaties als de leveringsveiligheid van de vliegtuigbrandstof veilig te stellen.

De ILT is akkoord gegaan met de prioriteiten en planning m.b.t. de brandveiligheid.

Doel

Met deze middelen wordt OTB in de gelegenheid gesteld de brandveiligheidsmaatregelen te financieren en te voldoen aan de eisen van ILT.

Resultaten

De installaties van Curoil zijn in 2020 van brandveiligheidsvoorzieningen voorzien die een voldoende veilige situatie mogelijk maken in de overbruggingsperiode naar de nieuwe installatie aan de andere kant van de runway van de luchthaven (ten zuiden). En daarbij zijn ook alle noodzakelijke voorzieningen gerealiseerd om de leveringszekerheid (ook van de 3 tankers) te waarborgen.

Kosten

De bijdrage dient te bestaan uit \$ 850.000,-

Tijdspad (planning)

Per onmiddellijk

Voorstel 3: Bouw van Family Justice Center

Aanleiding

In het kader van het Bestuursakkoord Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in Caribisch Nederland 2017-2020 dat tussen het Openbaar Lichaam Bonaire en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is gesloten, is afgesproken huiselijk geweld en kindermishandeling te prioriteren. Daarbij is de focus gelegd op preventie, deskundigheidsbevordering, het versterken van de hulpverlening en van de keten, het inrichten van een laagdrempelige meldstructuur en een juridisch kader voor o.a. professionals op dit werkgebied. De afgelopen jaren hebben de verantwoordelijke ketenpartners samen met het openbaar lichaam Bonaire de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling (hierna: HGKM) voortvarend opgepakt. Er zijn voorzieningen voor de opvang van slachtoffers getroffen, er is een grootschalige bewustwordingscampagne geweest, professionals zijn getraind en de expertise voor de aanpak van casuïstiek van huiselijk geweld en kindermishandeling is verbeterd.

Het afgelopen jaar hebben ketenpartners zich ingezet om vanuit hun eigen capaciteit te ondersteunen in het bemannen van het (tijdelijke) meldpunt en het thema structureel aandacht te geven binnen de interne organisaties door het benoemen en opleiden van aandachtfunctionarissen. Ondanks dat er een basis is gelegd voor de samenwerking in de aanpak van HGKM, zijn de ketenpartners het erover eens dat er een aantal zaken verbeterd zouden moeten worden om HGKM nog effectiever aan te pakken. Zo zijn er onduidelijkheden over wie, wanneer, en waar in het ketenproces verantwoordelijk is, de wijze waarop partijen hun inbreng en beperkte capaciteit hebben georganiseerd voor de aanpak, het gebrek aan eenduidige en in de praktijk breed gedragen definities zoals die van de casusregisseur, de meldpuntfunctionaris en de aandachtfunctionaris.

Om de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling te versterken en voor de cliënt de benodigde hulpverlening te centraliseren is besloten om een Family Justice Center op te richten dat rekening houdt met de Bonairiaanse omstandigheden.

Doel

Eén plek waar mensen terecht kunnen voor multidisciplinaire aanpak rond intra-familiaal geweld en slachtoffers mensenhandel.

- Samenwerkingsvorm: tussen diensten die werken met gezinnen waar geweld is
- Gevestigd op één plek, om beter gecoördineerde dienstverlening aan te bieden
- Aanbod van generalistische diensten: juridisch advies, lotgenotengroepen, materiele dienstverlening, opvoedingsondersteuning, relatietherapie, schuldbemiddeling onder één dak.
- Casusregie
- Eén plan voor één gezin met aandacht voor het hele gezinssysteem

Randvoorwaarden

Randvoorwaarden voor het bereiken van de doelstelling.

De ketenpartners binnen de aanpak van HGKM dienen bereid te zijn om te werken vanuit het Family Justice Center benadering. Hiertoe zijn reeds verschillende acties op uitgevoerd om draagvlak binnen de keten te vergroten.

Resultaten

Er is per 2022 een Family Justice Center dat past binnen de Bonairiaanse context en een beter gecoördineerde hulpverlening biedt aan slachtoffers en daders van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Door de komst van een Family Justice Center wordt er gewerkt aan het verminderen van (escalaties van) geweld.

Kosten

De kosten bestaan uit de (ver) bouw van het Family Justice Center.

Hiertoe is de locatie Buurtcentrum Antriol gekozen.

De kosten behelzen:

Het aansturen en uitvoeren van het project Family Justice Center in samenwerking met de ketenpartners.

Het ontwerp van een Boneriaans Family Justice Center

De bouw en inrichting van het pand.

De bemensing van het Family Justice Center.

Raming Totale kosten: 1.000.000,00

Tijdspad (planning)

Er wordt uitgegaan van een periode van 1 jaar voor het ontwerp van een Family Justice Center tot de afronding van de bouw en de opening.

Voorstel 4: Bestek voor (Kaminda Broertje Janga)

Aanleiding

Kaminda Broertje Janga. Kaminda Rincon is vanuit het noordoosten de belangrijkste ontsluitingsweg voor Rincon. Kaminda Broertje Janga is een belangrijke alternatieve ontsluitingsweg vanuit het zuidwesten. Deze weg gaat over een heuvel en is deels verhard en deels onverhard. Op sommige plekken brokkelt het af waardoor er verkeersonveilige situaties kunnen ontstaan. Telkenmale wordt er opknapwerk verricht maar dit is slechts korte tijd houdbaar. Het is belangrijk deze weg zodanig te reconstrueren dat het van duurzame aard is. In geval van een calamiteit op de Kaminda Rincon is Rincon beperkt bereikbaar. Kaminda Broertje Janga vervult ook de functie van uitvalsweg.

Doel

Om de reconstructiekosten van de Kaminda Broertje Janga te kunnen bepalen moet eerst een ontwerp gemaakt worden (technische uitwerking c.q. bestek) en een kostenraming (directieraming) opgesteld worden. Hierna zal het bekend zijn wat de kosten zijn. Bij het maken van de technische uitwerking kan de mogelijkheid meegenomen worden dat er ter plaatse steenslag gewonnen kan worden voor de aanleg van de fundering van de weg. Dit kan kostenverlagend zijn.

Resultaten

Een technische uitwerking voor de reconstructie van Kaminda Broertje Janga inclusief een werkbeschrijving en kostenraming.

Kosten

De geraamde kosten bedragen \$ 50,000-

Tijdspad (planning)

De planning is om in het derde kwartaal over de technische uitwerking en directieraming te beschikken.

Voorstel 5: Onderhoud infrastructuur

Aanleiding

Elk jaar wordt \$ 1,000,000.- op de begroting gereserveerd voor onderhoud infrastructuur in het algemeen en elk jaar opnieuw is dat onvoldoende. Via begrotingswijzigingen en/of overschotten verdeling wordt genoemd bedrag verhoogd. De post Onderhoud Infrastructuur wordt aangewend voor onder meer het vullen van gaten in de wegen, verbeteren van zandwegen, schoonmaken duikers, schoonmaken dammen, verwijderen vegetatie langs openbare wegen, opruiming van sargassum, etc. Wat structureel achterwege is gebleven is een duurzame aanpak voor de onderhoud van de kunukuwegen. Voor 2020 wenst het bestuurscollege de achterstand in het onderhoud van de kunukuwegen weg te werken. Ook voor de dammen wenst het bestuurscollege de achterstand weg te werken en een structureel onderhoudsprogramma op te laten stellen. Hiervoor is geld nodig en doordat vanaf 2020 een deel van het bedrag dat gereserveerd is voor Onderhoud Infrastructuur opzij gelegd moet worden voor de eigen inbreng van het OLB voor de uitvoering van het Meerjarenprogramma Onderhoud Wegen Bonaire en een ander deel voor de onderhoudsreserve is een veel kleiner deel van de begrootte \$ 1,000,000,- beschikbaar voor de eerdergenoemde onderhoudswerkzaamheden. Ook is een deel van het begrootte bedrag middels de eerste begrotingswijziging 2020 aangewend voor een deel van de infrastructurele kosten van het project van 500 sociale woningen van de FCB en voor het opzetten van de huurcommissie. Met dit bedrag (\$ 370,000,-) wordt de begrotingspost Onderhoud Infrastructuur weer aangevuld. De additionele \$ 400,000,- is als aanvulling benodigd voor de vele overige onderhoudswerkzaamheden alsook het wegwerken van de achterstand in het onderhoud van de kunukuwegen.

Doel

Het doel is om de grote achterstanden in de onderhoudswerkzaamheden van de infrastructuur zoveel mogelijk weg te werken.

Resultaten

Continuïteit in de onderhoudswerkzaamheden van de infrastructuur in het algemeen en een inhaalslag voor het onderhoud van de kunukuwegen en ook een structureel onderhoudsplan voor de dammen.

Kosten

De geraamde kosten bedragen \$ 770,000,-

Tijdspad (planning)

Per onmiddellijk.

Voorstel 6: Onderhoud diverse gebouwen

Aanleiding

Elk jaar wordt \$ 100,000,- begroot voor het onderhoud van overheidsgebouwen en elk jaar weer blijkt dat het bedrag onvoldoende is. Er zal in 2020 een meerjarig onderhoudsplan opgesteld dienen te worden voor onderhoud van de overheidsgebouwen. Indien het wegwerken van grote achterstanden aanzienlijke bedragen vergt dan zal een projectdossier opgesteld worden en zal het Rijk benaderd worden voor een bijdrage voor de inhaalslag. Voor nu zal volstaan worden met een beperkte verhoging van de begrotingspost voor onderhoud van gebouwen zodat de kleine onderhoudswerkzaamheden gecontinueerd kunnen worden. Nu is slechts ca. \$39,000,- over van het totaal voor 2020 begrootte bedrag.

Daarnaast wordt een deel van dit bedrag aangewend voor de renovatie van het vissershut bij Playa Frans.

Doel

Het doel is om de kleine dagelijkse onderhoudswerkzaamheden te kunnen verrichten zodat de werk- en gebruiksplekken bruikbaar zijn en blijven, en voor renovatie visserhut bij Playa Frans.

Resultaten

Werk- en gebruiksplekken die bruikbaar zijn en blijven en vissershut Playa Frans in goede staat van onderhoud.

Kosten

De geraamde kosten bedragen \$ 50,000,-

Tijdspad (planning)

Zo spoedig mogelijk gezien het nog beperkt beschikbare bedrag.

Voorstel 7: Marketing fonds

Aanleiding

De impact die de Covid-19 crisis op de toeristische sector heeft gehad is ongekend. Sluiting van het luchtruim van Bonaire op 13 maart 2020 ter preventie van een onbeheersbare verspreiding van het virus op het eiland was noodzakelijk. De grootste toeristische doelgroepen die Bonaire bereiken via het luchtruim zijn afkomstig voornamelijk van de Nederlandse en Amerikaanse markt. Beide landen zijn enorm getroffen door de crisis op het gezondheids- en economisch domein. Het aantal infecties in beide landen zijn aanzienlijk hoog en maken de mogelijkheden tot een volledige heropening van het luchtruim met deze landen zeer beperkt. De crisis heeft ook de vlieg- en cruise maatschappijen enorm geraakt. Heropening van het luchtruim zal het eerste stap zijn alhoewel vliegmaatschappijen bereid moeten zijn om ons eiland bovendien in hun vluchtschema's te behouden. Hiernaast zal er weer vertrouwen moeten komen bij de toeristen om weer te gaan reizen.

Doel

Om de impact van de crisis te minimaliseren dient TCB in samenwerking met OLB en andere stakeholders een goede marketingstrategie en een agressieve promotie campagne in gang te zetten. Het toeristisch herstelplan benadrukt verschillende voordelen die Bonaire heeft tegenover andere toeristische bestemmingen o.a. dat er geen massa toerisme is op het eiland en dat het aantal positief geteste Covid-19 gevallen zeer gering is. Deze voordelen dienen continu te worden belicht in alle marketing en promotie activiteiten gericht aan potentiële toeristen. Hiernaast dienen de protocollen en maatregelen getroffen door stakeholders zoals de luchthaven, hotels en restaurants ook te worden gecommuniceerd. De marketingstrategie zal focussen op markten met een historisch hoge vraag en hoge rendementen. Een solide marketingstrategie pakt de huidige onzekerheid over reisplanning aan en geeft luchtvaartmaatschappijen het vertrouwen dat Bonaire een sterk plan heeft om de vraag op te bouwen en de airlift te bevorderen.

Resultaten

Allereerst dient door middel van een effectieve marketing campagne het vertrouwen van de toerist te worden vergroot om weer naar verre bestemmingen te reizen. Ten tweede zullen stakeholders in contact blijven met onze partners en waar mogelijk hen ondersteunen om onze bestemming weer te bereiken. Wij zullen ons moeten onderscheiden tegenover andere toeristische bestemmingen die over hoge marketing budgetten beschikken. Uiteindelijk dient de toeristische sector op het eiland weer op gang te komen en moet er voldoende werkgelegenheid zijn. Met een toereikend budget zal het herstelproces spoedig worden gerealiseerd.

Kosten

Het bestaand marketing budget van TCB voor het jaar 2020 is ondertussen herzien en zal zo efficiënt mogelijk benut worden vanwege de crisis. Dit biedt mogelijkheden om meer middelen in te zetten voor het herstel van de toeristische sector. Desalniettemin zal dit bedrag niet toereikend zijn om in alle marketing en promotie activiteiten te voorzien. Hierdoor is er

een bedrag gereserveerd van \$750,000,- bestemd voor de marketing en promotie doeleinden benoemd in het toeristisch herstelplan dat uitgevoerd wordt door TCB in samenwerking met OLB en stakeholders.

Tijdspad (planning)

Het uitvoeren van de marketing campagne is afhankelijk van de heropeningsdatum die gekozen wordt voor het luchtruim. Zodra er hierover een besluit is genomen en deze aangekondigd wordt zal de marketing campagne in gang worden gezet.

Voorstel 8: Economische projecten wederopbouw

Aanleiding

In de laatste jaren heeft Bonaire een forse economische groei gekend tot het begin van de Covid-19 crisis. De toeristische sector heeft vrijwel direct geleden onder de effecten van de crisis. Vervolgens zijn de effecten hiervan ook verspreid naar andere sectoren binnen de economie. Dit was te anticiperen gezien een aanzienlijke deel van de economie van Bonaire direct of indirect afhankelijk is van toeristische inkomsten. De impact van de Covid-19 crisis op het eiland is ongekend.

Doel

Om de consequenties van een economische inkrimping te mitigeren zal het OLB proactief zijn in het maken van investeringen ter bevordering van economische groei en werkgelegenheid. De unit economische zaken van OLB speelt hierin een belangrijke rol in het uitzetten van de verschillende activiteiten en tevens het gericht aantrekken van buitenlandse investeringen. Om buitenlandse investeringen aan te trekken worden investeringsgidsen ontworpen, onderbouwd met actuele economische cijfers. Daarnaast worden er acties ondernomen ter ondersteuning van de lokale ondernemingen. Het OLB zal op populaire lokale- en toeristische locaties de benodigde faciliteiten laten bouwen om de locaties te ‘upgraden’ en bestedingen van de bezoekers te bevorderen. De renovatie en schoonmaak werkzaamheden worden waar mogelijk lokaal uitbesteedt ter verfraaiing van deze locaties met de randvoorwaarde dat er werkgelegenheid wordt gecreëerd voor personen die momenteel zonder een vaste baan zitten.

Het bestuurscollege ziet het belang van economische diversificatie en heeft stappen genomen om de landbouw sector op gang te krijgen. Er is een persoon aangetrokken om LVV te reorganiseren en de benodigde investeringen zullen volgen om de sector verder te ontwikkelen. Er zal een stimuleringscampagne worden uitgezet om (potentiele) ondernemers te enthousiasmeren om landbouw activiteiten te gaan ontplooiën.

Resultaten

Met deze projecten worden de consequenties van de Covid-19 crisis gemitigeerd, wat zal bijdragen dat de economie zo spoedig mogelijk weer op hetzelfde niveau komt als voor de crisis. Daarnaast zullen ondernemers de landbouw sector op het eiland verbreden en werkgelegenheid voor kansarme jongeren creëren in samenwerking met andere directies.

Kosten

\$ 730,606.50

Tijdspad (planning)

In de maand juni van 2020 wordt er een aanvang gemaakt met deze projecten.

Voorstel 9: Implementatie van Tourism Recovery plan

Aanleiding

Net als de meeste landen ter wereld is Bonaire zwaar getroffen door de Covid-19 crisis. Om het eiland te beschermen tegen deze pandemie en een wijde verspreiding van het virus op het eiland te voorkomen, is op 13 maart 2020 besloten alle grenzen voor inkomende passagiers te sluiten. De toeristische sector is wereldwijd de bedrijfstak die het hardst door deze crisis is getroffen, en dit geldt ook voor Bonaire. Waarbij op Bonaire de toeristische sector een dergelijk prominente plaats inneemt, dat de economie hier grotendeels direct of indirect afhankelijk van is. Dit is ons de afgelopen maanden des te duidelijker geworden. Verschillende studies en artikelen tonen nu aan dat consumenten meer gezondheidsbewust zullen zijn bij het bepalen van hun vakantiemogelijkheden. We leven in een wereld- en toeristenindustrie die volledig is veranderd als gevolg van de Covid-19 crisis. Om die reden hebben wij een Toeristische Herstelplan opgesteld.

Doel

Dit toeristisch herstelplan is gemaakt met het doel om de wereldwijde consumentenveranderingen te benadrukken en onze strategieën daar op af te stemmen en aan te passen. Het Strategisch Toeristisch Masterplan van 2017 is gebruikt als basis voor het schrijven van dit plan, met daarbij de ontwikkelingen van de afgelopen periode in acht genomen. Het toeristisch herstelplan zal voor een gedeelte tot realisatie worden gebracht met de middelen die beschikbaar komen uit de overschotten van 2019.

Onze eerste inspanningen hebben als doel onze toeristen weer op het eiland te krijgen. In contact te blijven met onze partners en hen te ondersteunen om onze bestemming weer te bereiken. Ten tweede zal er een aanvang worden gemaakt met het proces om onze toeristische markt te veranderen richting een high-end toeristen doelgroep die meer activiteiten willen beleven tijdens hun verblijf en tevens meer spenderen. Tenslotte zullen we ons ook richten op het betrekken van onze lokale bevolking bij de toeristische sector, met als doel onze toeristische activiteiten te vergroten, te verbreden en het toeristisch inkomen te verdelen onder een breder scala van de lokale bevolking. Onze authentieke culturele waarden dienen hierbij bewaard te blijven. Een Bonaire dat draait om de cultuur, de natuur (onder- en bovenwater) en de bevolking.

Resultaten

Met het bedrag willen we een start maken om uiteenlopende zichtbare verbeteringen aan te brengen, welke aansluiten op de consumentenveranderingen en de wensen van de bevolking. Bijvoorbeeld het verbeteren van de verschillende beach-entrees, verbeteren faciliteiten en de verspreiding van toeloop over meerdere locaties op het eiland. Maar ook de betrokkenheid van de lokale bevolking in verschillende leeftijdsgroepen vergroten, onder andere middels trainingen en deelnames. Dit zijn slechts enkele van de doelen.

Kosten

Voor een gedeelte van de implementatie van het plan wordt een bedrag geraamd van \$ 300,000,-

Hiermee kan een eerste start gemaakt worden.

Tijdspad(planning)

De planning is om eind mei 2020 het toeristisch herstel plan te presenteren en meteen een aanvang te maken met de implementatie hiervan.

\

Voorstel 10: Financiering onderwijshuisvesting SGB - 2019

Aanleiding

In 2017 heeft de inspectie van onderwijs van het Ministerie van OCW een onderzoek gedaan naar de rechtmatigheid van bestedingen gedaan door de SGB waarbij is geconstateerd dat SGB onrechtmatige bestedingen (huurbetalingen) heeft gedaan in het kader van onderwijshuisvesting.

Onderwijshuisvesting is een wettelijke taak van het openbaar lichaam Bonaire. Het college is akkoord gegaan met het betalen van de schuld aan onderwijshuisvestingskosten van de scholengemeenschap Bonaire. Over de jaren 2015 tot en met 2019 gaat het om een totaal bedrag van \$ 820.945,00. De bedoeling was dat de eerste aanbetaling in het jaar 2019 zou plaatsvinden voor het bedrag van \$ 72.000,00. Deze betaling is nog niet verricht.

Doel

Sanering van het bedrag aan onderwijshuisvestingskosten.

Resultaten

De opgebouwde schulden van SGB gedurende de jaren 2015 tot en met 2019 af te betalen.

Kosten

\$ 72,000.00 (eerste aanbetaling over het jaar 2019)

Tijdspad(planning)

2020, zo snel mogelijk de eerste aanbetaling. Dit had al in 2019 moeten plaatsvinden volgens gemaakte afspraken.

Voorstel 11: Financiering onderwijshuisvesting SGB - 2020

Aanleiding

De schulden die SGB over de jaren 2015 tot en met 2019 heeft opgebouwd komen uit op een totaal bedrag van \$ 820.945,00. Het was de bedoeling dat de eerste aanbetaling in het jaar 2019 zal plaatsvinden voor het bedrag van \$ 72.000,00 (2019). Deze betaling is nog niet verricht. Het resterend bedrag zal in tien termijnen afbetaald worden, voor 2020 komt het uit op \$ 74.894,50.

Tevens zal er in 2020 een bedrag van \$ 39.667,00 voor huur noodlokalen te Kaya Amsterdam betaald moeten worden. Totaal zal er in 2020 een bedrag van \$ 186.561,50 (Inclusief \$ 72.000,00 eerste aanbetaling van 2019) betaald moeten worden aan Scholengemeenschap Bonaire.

Doel

Afbetaling opgebouwde schuld betreft onderwijshuisvesting en huur 4 noodlokalen voor SGB.

Resultaten

Sanering van de opgebouwde schuld en door huur 4 noodlokalen komen de onderwijsactiviteiten niet in de knel.

Kosten

\$ 114.561,50

Tijdspad(planning)

Per onmiddellijk.

Voorstel 12: Qredits bijdrage Covid-19 overbruggingskrediet

Aanleiding

Door de gevolgen van de maatregelen die genomen zijn ter preventie van een Covid-19 virusuitbraak op Bonaire hebben een aanzienlijk groot aantal ondernemingen te kampen met een flinke omzetverlies. Er zijn door het Rijk en door het OLB maatregelen getroffen ter ondersteuning van bedrijven en stichtingen tijdens deze crisis. Deze maatregelen dekken een gedeelte van de kosten van ondernemingen. Desondanks zijn er een groot aantal ondernemingen waar hun opgebouwde reserves niet toereikend zijn om in hun maandelijkse kosten te kunnen voorzien. Voor deze categorie ondernemingen wil het Bestuurscollege een extra ondersteuning bieden in samenwerking met de kredietverstrekker Qredits.

Doel

Voor bestaande klanten heeft Qredits een corona overbruggingskrediet geïntroduceerd van \$25.000,00 met een rente van 2% gedurende over zes maanden. Met deze overbruggingskrediet wordt, ook voor ondernemingen die nog geen klanten zijn van Qredits, de mogelijkheid gecreëerd voor een overbruggingsfaciliteit. Dit dankzij een subsidie van de ministeries uit het Rijk. Als tweede zal een bedrag aan de kredietverstrekker Qredits worden overgeheveld als garantiefonds voor hun nieuw op te zetten Covid-19 Overbruggingskrediet Bonaire. Hiermee kan Qredits meer bedrijven financieel ondersteunen met leningen tegen betere voorwaarden dan gebruikelijk. Hoewel het nu risicovol is om kredieten te verstrekken, heeft het bestuurscollege het vertrouwen in Qredits omdat dit bij de rol van Qredits past.

Resultaten

Het te bereiken resultaat is dat Qredits in staat wordt gesteld om de rente van het Overbruggingskrediet, over een periode van 12 maanden in plaats van 6 maanden te verlagen naar 2%.

Met een subsidie vanuit het openbaar lichaam Bonaire – aanvullend op de subsidie van het Rijk - kunnen 75 overbruggingskredieten van gemiddeld \$15.000,00 met een maximum bedrag van \$25.000,00 worden verstrekt met een rente van 2% voor de eerste 12 maanden.

Dat een groot deel van de ondernemingen, na de periode van de maatregelen ter preventie van de Covid-19 virusuitbraak, hun activiteiten kunnen voortzetten.

Kosten

\$ 98.000 om de periode waarover de 2% rente geldt te verlengen van 6 tot 12 maanden.

Tijdspad(planning)

Qredits heeft sinds mei 2020 deze overbruggingsfaciliteit opengesteld overbruggingsfaciliteit voor niet Qredits klanten.

Voorstel 13: Bijdrage Monumentenfonds

Aanleiding

De stichting Monumentenfonds is opgericht om subsidies en leningen te verstrekken aan eigenaren van beschermd monumenten die onderhouds- en herstelwerkzaamheden willen verrichten aan hun beschermd monumenten. In het verleden heeft het bestuurscollege \$ 150,000,- opgenomen in de begroting voor haar bijdrage aan het Monumentenfonds maar dit is in 2018 van de begroting afgehaald. Vervolgens is het bestuur van de stichting afgetreden. Thans wenst het bestuurscollege het fonds te activeren met een inzet van \$ 200,000,- als bijdrage. Het activeren van het Monumentenfonds is een belangrijke stap in het operationeel maken van het monumentenbeleid. Er zijn reeds diverse panden aangewezen als beschermd monument maar nog geen particuliere panden. Indien particuliere panden zijn aangewezen als beschermd monument dan hebben de eigenaren recht op subsidie en daarvoor moet het Monumentenfonds operationeel zijn.

Doel

Het doel van de bijdrage is om met de andere stakeholders (het Rijk en de commerciële banken) afspraken te maken over hun bijdrage aan het fonds en deze operationeel te maken zodat er subsidies en leningen versterkt kunnen worden voor herstelwerkzaamheden aan beschermd monumenten waardoor de cultureel historische waarden van de lokale architectuur behouden blijven.

Resultaten

Een geactiveerde stichting Monumentenfonds met een operationeel bestuur.

Kosten

De bijdragekosten bedragen \$ 200,000,-

Tijdspad (planning)

De planning is om in het derde kwartaal 2020 met het Rijk en particuliere banken in gesprek te gaan over hun bijdragen zodat het fonds geactiveerd kan worden.

Voorstel 14: Implementatie van het Masterplan 2030

Aanleiding

Het masterplan 2030 traject werd op 06 november 2019 geïnitieerd met een inspiratie dag, gevolgd door twee workshopdagen op 7 & 8 november. Vervolgens is het traject gestart om een grotere deel van de Bonairiaanse bevolking de kans te geven om op een effectieve wijze hun bijdrage te leveren aan de Strategische Masterplan Bonaire. Dit traject is lopende met in achtneming van de Covid-19 maatregelen. Het is de bedoeling dat gelijk na de publicatie van het masterplan 2030 de eerste initiatieven gestart worden.

Doel

Om gelijk na publicatie van het masterplan de eerste kleine projecten uit te kunnen voeren, dient een bedrag gereserveerd te worden. Doel van dit traject is om een nieuwe samenwerking tussen de burgers en het openbaar lichaam Bonaire te creëren. Zo neemt het openbaar lichaam Bonaire een faciliterende rol in om burger initiatieven te ondersteunen en biedt het openbaar lichaam Bonaire de Bonairiaanse samenleving ook de mogelijkheid om mee te denken aan oplossingen voor complexe problemen.

Resultaten

Het te bereiken resultaat is dat er verschillende (uitvoerbare) projecten, van korte duur, worden opgezet om zo uitvoering te geven aan het eerste deel van de Strategische Masterplan Bonaire 2020-2030.

Concrete projecten die uitgevoerd kunnen worden zijn bijvoorbeeld:

- entrepreneurschap trajecten en werk ethiek cursussen op school;
- projecten ter stimulering van ondernemerschap in de agrarische sector;
- projecten ter stimulering van ondernemerschap in de culturele sector;
- projecten ter stimulering van het export van producten;
- innovatieve projecten m.b.t. de inzet van duurzame technologie.

Als laatste wordt bereikt dat er onder de Bonairiaanse gemeenschap meer draagvlak wordt gecreëerd voor de gezamenlijke strategische visie voor Bonaire waaronder het Blue Destination concept. Dit wordt bereikt doordat diverse stakeholders de mogelijkheid krijgen om de masterplan (start)projecten uit te voeren.

Kosten

Voor de eerste fase van de implementatie van het masterplan wordt een bedrag geraamd van \$200,000,-

Tijdspad (planning)

De planning is om in oktober 2020 het Masterplan 2030 te publiceren, waarna gelijk van start kan gaan met de eerste projecten uit het plan.

Voorstel 15: Aanvullende operationele kosten kabinet gezaghebber

Aanleiding

Blijkbaar is de hoogte van het budget geleverde diensten gezaghebber (001.25.00 34630) dit jaar teruggebracht van \$ 20.000 naar \$ 10.000. Dit terwijl in de meerjarenbegroting tot en met 2022 een bedrag van \$ 20.000 is opgenomen.

Doel

Herstel van het originele bedrag van \$ 20.000,--

Resultaat

Met het bedrag van \$ 20.000,-- beschikt het kabinet gezaghebber wederom over het originele bedrag zodat de gezaghebber kan beschikken over een vrij besteedbaar bedrag voor de inhuur van diverse expertise.

Kosten

\$ 20.000,--

Tijdspad(planning)

Per onmiddellijk

Voorstel 16: Uitvoering onderzoek verkiezingen/bevordering democratische rechten

Aanleiding

De gezaghebber heeft als voorzitter van het Hoofdstembureau opdracht gegeven een onderzoek te laten uitvoeren naar de mogelijke factoren van het lage opkomstpercentage van de verkiezingen van de eilandsraad op 20 maart 2019. De uit de onderzoeken voortgekomen aanbevelingen zullen verder gefaseerd worden uitgewerkt in praktische verbetermaatregelen.

Doel

Een goed en efficiënt verloop van het verkiezingsproces

Resultaten

Deze verbetermaatregelen hebben als resultaat het bevorderen van de democratische rechten van de inwoners van Bonaire. Zo wordt ook nagedacht over het betrekken van jongeren bij de lokale democratische processen, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een lespakket voor de scholen.

Kosten

\$ 25.000,--

Tijdspad (planning)

2020

Voorstel 17: Aanleg infrastructuur tbv de start van de bouwwerkzaamheden uitbreiding SGB

Aanleiding

In het kader van het convenant Onderwijshuisvesting is afgesproken dat de infrastructurele werkzaamheden door het OLB zullen worden gefinancierd. Deze werkzaamheden houden onder meer in verbetering en/of omlegging van de bestaande ontsluitingswegen en het oplossen van de hemelwater afwateringsproblematiek. Er is door een civiel adviesbureau een raming gemaakt van deze infrastructurele werkzaamheden en deze zijn met betrekking tot de werkzaamheden bij de Scholengemeenschap Bonaire (SGB) geraamd op ca. \$ 2 miljoen. Een groot deel van dit bedrag zal pas benodigd zijn na voltooiing van de bouwwerkzaamheden maar een deel ervan zal benodigd zijn voor bepaalde infrastructurele voorbereidingen om de school bereikbaar te houden gedurende de bouwwerkzaamheden. Deze werkzaamheden zijn geraamd op ca. \$ 600.000,-. De werkzaamheden dienen afgerond te zijn alvorens in oktober 2020 met de bouwwerkzaamheden aangevangen wordt.

Doel

Om te starten met de uitbreidingswerkzaamheden van de SGB zullen er bepaalde infrastructurele werkzaamheden verricht moeten worden om de school tijdens de bouwwerkzaamheden bereikbaar te houden en voldoende ruimte te hebben voor parkeervoorziening. Voor deze werkzaamheden dienen er voldoende middelen te zijn. In de begroting 2020 is daar geen voorziening voor getroffen en dat is de reden waarom nu aanspraak wordt gedaan op de overschotten 2019.

Resultaten

Afgeronde infrastructurele voorbereidingen t.b.v. de aanvang van de bouwwerkzaamheden.

Kosten

De geraamde kosten bedragen \$ 600.000,-

Tijdspad (planning)

De planning is om in oktober 2020 een aanvang te maken met de uitbreidingswerkzaamheden van de school. Voordien zullen de infrastructurele voorbereidingswerkzaamheden afgerond moeten zijn.

Voorstel 18: Implementatie inrichtingsplan LVV (in het kader van uitvoering vastgesteld Plan van Aanpak LVV)

Aanleiding

Het plan van aanpak voor de professionalisering van LVV en de inrichting van het LVV-terrein is door het bestuurscollege geaccordeerd. Er is een transitie-manager aangetrokken om het plan van aanpak te implementeren. In het plan van aanpak is een raming gemaakt van de kosten voor de implementatie. Er is met spoed een bedrag van \$ 150.000,- nodig voor een aantal basisvoorzieningen om het terrein en de opstallen geschikt te maken voor gebruik. Het betreft onder anderen een gedegen afrastering, opknappen van de stallen, aanleg van irrigatiefaciliteiten, aanplanten en opslag van de oogst. Er zijn meer middelen nodig maar dit zijn de basisvoorzieningen. Via andere bronnen worden meer middelen beschikbaar gesteld waaronder de regio enveloppe en de MOU die met het Ministerie van Economische Zaken getekend is in 2015.

Doel

Het doel van de benodigde investering is om het LVV-terrein gebruiksklaar te maken zodat begonnen kan worden met de landbouwactiviteiten die zeker nu benodigd zijn in de crisistijd van Covid-19. Dit zal de eerste stap zijn richting meer eigen voedselvoorziening. De start is belangrijk om de gekozen koers succesvol te laten zijn. Alle aandacht is op het LVV-project gericht. Ook vanuit Den Haag.

Resultaten

Implementatie van de meest noodzakelijke inrichtingswerkzaamheden zodat opgestart kan worden met zichtbare landbouw activiteiten.

Kosten

De bijdrage is geraamd op \$ 150.000,-

Tijdspad (planning)

Zo spoedig mogelijk

Voorstel 19: Aansluiting WEB verkavelingsplannen

Aanleiding

Vroeger verkavelde het OLB haar domeingronden en investeerde WEB in de nutsvoorzieningen als een voorfinanciering. Van de ACM mag dat niet meer dus nu moet het OLB zelf bij het verkavelen direct de kosten van de nutsvoorzieningen voor haar rekening nemen. Bij nieuwe plannen wordt daar rekening mee gehouden zoals nu bij de 500 woningen van het FCB-meerjarenprogramma. Het OLB neemt de infrastructurele kosten, waaronder de nutsvoorzieningen, voor haar rekening.

Er zijn echter nog een aantal verkavelingen waarbij het OLB ervan uitging dat WEB de kosten van de nutsvoorzieningen zou voorfinancieren. Deze kavels zijn uitgegeven, bouwvergunningen zijn verleend en afgebouwde woningen zijn opgeleverd en nu beschikt men niet over met name elektriciteit. Het OLB zal deze kosten nu voor haar rekening moeten nemen. Verleden jaar zijn reeds enkele verkavelingen voorzien van nutsvoorzieningen met middelen die vrij zijn gemaakt uit overschotten. Nu zijn er 4 locaties geïnventariseerd waar er nog geen nutsvoorzieningen zijn aangelegd. Het betreft Kaya Carina, Kaya Sonmontuno, Mamparia Kutu en Kaya Embira. WEB is benaderd voor een offerte en hoewel nog niet alle offertes ontvangen zijn worden de kosten geraamd op \$ 200.000,-.

Doel

Het doel is om alle kavels te voorzien van de nodige nutsvoorzieningen.

Resultaten

Kavels met aansluiting op water en elektriciteit.

Kosten

\$ 200.000,--

Tijdspad(planning)

Zo spoedig mogelijk

Voorstel 20: Frictie- en risico kosten

Aanleiding

In het bestuursakkoord 2018 - 2022 is één van de prioriteiten van het OLB het versterken van de uitvoeringskracht (een professioneel ambtelijk apparaat). Het resultaat is uiteindelijk 'de juiste medewerkers op de juiste plek'. Naast opleidingen en training is mobiliteit (zowel intern als extern) een belangrijk instrument om dat te bereiken.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft in november 2019 200.000,- euro aan middelen via een bijzondere uitkering beschikbaar gesteld om mobiliteit mogelijk te maken. Om daarnaast ook incidentele kosten voor tijdelijke leemtes te kunnen dekken is een additioneel bedrag van \$ 100.000,- nodig. Met het totale budget (mobiliteit/frictie- en risico kosten) worden incidentele trajecten gekozen die niet (of niet onmiddellijk) op de reguliere begroting drukken. Omdat het bij mobiliteit om maatwerk gaat zijn de trajecten verschillend in intensiteit en kosten.

Doel

Interne- en externe mobiliteit mogelijk maken vanuit onze bestaande P&O capaciteit. (Wij kiezen er niet voor om een apart 'mobiliteitsbureau' op te tuigen.)

Resultaten

Het bevorderen van 20 mobiliteitstrajecten waarvan inmiddels 5 trajecten pending zijn.

Kosten

\$ 100.000,-

Tijdspad(planning)

Realisatie 20 trajecten tot eind 2021.

Voorstel 21: Voorlichtingscampagnes/communicatie (o.a. Wegenverkeersverordening)

Aanleiding

Voorlichting en voorlichtingscampagnes hebben een grote impact op onze samenleving. Voorlichting is nodig om onze inwoners goed te informeren, bewust te maken en gedragsveranderingen te bewerkstelligen. In de reguliere begroting zijn onvoldoende middelen om aan alle vragen te voldoen. Bovendien zijn diverse onderwerpen (zoals bijvoorbeeld voorlichting over de wegenverkeersverordening) niet eenmalig. Met name bij het bewerkstelligen van bewustwording en gedragsveranderingen is herhaling en het aanbieden van voorlichting via verschillende kanalen en manieren, nodig.

Doel

Voorlichting, informatie, bewustwording en gedragsverandering.

Resultaten

Inwoners zijn/worden adequaat geïnformeerd over diverse onderwerpen en beleidsuitgangspunten van het OLB. Een voorbeeld is een voortzetting van de campagne omtrent de wegenverkeersverordening en bewustwordingscampagnes zoals aangegeven in het bestuursprogramma 2019 – 2023.

Kosten

\$ 80.000,--

Voorstel 22: Aanschaf nieuwe computers en smartphones

Aanleiding

Het gros van onze huidige hardware (computers/laptops) is verouderd en economisch afgeschreven. Tot op heden worden smartphones t.b.v. het werk alleen aan een beperkte groep medewerkers beschikbaar gesteld, zoals leidinggevend en medewerkers van verschillende (mobiele) buitendiensten. Het gebruik van telefoon maar met name (berichten-) app is niet meer weg te denken in onze moderne tijd. Voor de bereikbaarheid van medewerkers die veel onderweg zijn tussen de verschillende directies/gebouwen van het OLB is bereikbaarheid via app een must geworden.

Tijdens de crisis omtrent Covid-19 zijn 30 nieuwe laptops en 30 smartphones aangeschaft om (deels) te kunnen voldoen aan de vraag t.a.v. mobiel werken en mobile bereikbaarheid. Voor de verdere vervanging/uitbreiding van nieuwe hardware en smartphones verzoeken wij om een bedrag van \$ 150.000,--.

Doel

Adequate computerfaciliteiten en optimale bereikbaarheid (telefonisch/via app) van medewerkers.

Resultaten

Computer- en communicatieapparatuur die voldoet aan de eisen van mobiliteit en digitalisering. Optimale bereikbaarheid van medewerkers.

Kosten

\$150.000,-

Tijdspad (planning)

Eind 2020

Voorstel 23: Implementatie gehandicapten parkeerkaarten

Aanleiding

Bij de inwerkingtreding van de nieuwe Wegen en Verkeersverordening op 1 augustus 2019 wordt, conform artikel 62, door het bestuurscollege nadere regels gegeven voor het gebruik van invalidenparkeerplaatsen en invaliden parkeerkaarten. Voor de implementatie hiervan, is \$ 70.000,00 geraamd.

De kosten voor de kaartafhandeling is geschat op \$ 10.000,-. Vormgeving en drukwerk van het aanvraagformulier GPK, de GPK kaart zelf en een infographic GPK; data verwerking en op te zetten controle systeem voor de GPK (burgerzaken en toezichthouders/Politie) en de benodigde apparatuur en materiaal voor de aanmaak van de kaart.

De kosten voor een gesubsidieerde medische keuring voor de GPK wordt geschat op \$ 60.000,00. De personen op Bonaire die mogelijk voor een GPK in aanmerking kunnen komen is geschat op 900. De geschatte kosten voor een medische keuring is \$ 125,-. Op basis van het voorstel om de keuring 50% / 50% (OLB/aanvrager) te financieren, komt het te financieren bedrag voor het OLB op \$62,50 per keuring.

Doel

Uitvoering geven aan het opzetten van en de verstrekking van gehandicaptenparkeerkaarten op Bonaire.

Resultaten

Het voldoen aan de bijzondere bepalingen ten behoeve van gehandicapten.

Kosten

\$ 70.000,00

Tijdspad (planning)

Conform de planning voor het opzetten van het aanvraagstelsel, keuring en het verstrekken van de eerste GPK, staat 4 maanden.

Voorstel 24: Expertise implementatie grondzaken

Aanleiding

De implementatie van de 'kadernota grondbeleid' heeft vertraging opgelopen.

Doel

Het beleid alsnog implementeren zodra de eilandsraad een besluit op het voorgedragen beleid heeft genomen.

Resultaten

De beleidsaanbevelingen en actiepunten uit de kadernota grondbeleid zijn geïmplementeerd en maken onderdeel uit van de going-concern taken van de directie R&O.

Kosten

\$ 120.000,--

Tijdsplan (planning)

Zodra het beleid door de eilandsraad voor akkoord is bevonden, zal het implementatietraject starten. Implementatietraject wordt geschat op 12 maanden.

Voorstel 25: Versterking ambtelijke apparaat

Aanleiding

In het kader van (langslepende) complexe dossiers dienen zich verschillende vraagstukken aan waarop het ambtelijk apparaat expertise mist en/of waarbij een ‘externe’ partij wenselijk is om voortgang te boeken. Het gaat bij dit budget om incidentele inhuur van advisering/ondersteuning op verschillende thema’s en verschillende expertises zoals bijvoorbeeld patstellingen tussen partijen op het terrein van juridische, planologische en milieukwesties.

Doel

Mogelijkheid tot het inhuren van specifieke (tijdelijke) expertise op complexe dossiers om bijvoorbeeld proactief uit een impasse te komen.

Resultaten

Complexe dossiers niet laten liggen maar doorpakken.

Kosten

\$ 80,000.--

Tijdspad(planning)

2020